

Стенографски дневник

НА

9. заседание

Сряда, 23 февруари 1949 г.

Открито в 15 ч. 35 м.

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев.

Секретари: Ефрем Митев и Тодор Тихолов

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения:	Стр.	Стр.
Отпуски	65	
Законопроект	65	
Дневен ред:		
Предложения:		
1. За отзоваване на съдии от Върховния съд на Народната република и за избиране на съдии за същия съд. (Приемане само втората част)	65	
Говорил: м-р Ради Найденов	66	
2. За избиране на съдебни заседатели при Върховния съд на Народната република. (Приемане)		66
3. За командироване на съдии във Върховния съд на Народната република. (Приемане)		66
Законопроекти:		
1. За изповеданията. (Първо четене)		67
Говорили: м-р Васил Коларов		70
Никола Павлов		72
2. За изменение и допълнение на чл. 51 от закона за техническата компетентност. (Второ четене)		72
Дневен ред за следващото заседание		72

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Присъствуват необходимото число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват: Александър Ковачев, Анани Николов, Анастас Циганчев, Ангел Бъчваров, Ангел п. Илиев, Андрей Михайлов, Атанас Тотев, Атанас Минков, Боню Пенчев, Борис Колев, Борис Маринов, Борис Николов, Борис Стефанов, Васил Василев, Васил Ив. Василев, д-р Васил Ханджиев, Венера Клиничарова, Веселин Дашин, Вида Василева, Вълчо Цанков, Георги Григоров, Георги Генов, Георги Даскалов, Георги Чанков, Горан Ангелов, Господин Гочев, Гочо Грозев, Грудни Атанасов, Грую Папукчиев, Деню Попов, Димитър Милков, Димитър Ненов, Димитър Панайотов, Димитър Петров, Димо Костадинов, Динчо Ферелиев, Дойчо Чолаков, Дочо Шипков, Елена Гавраилова, Елена Илиева, Жейка Хардалова, Желю Тончев, Запрян Ташев, Иван Евтимов, Иван Златев, Иван Попов, Иван Делев, Иван Чонос, Иван Зурлов, Иван Масларов, Иван Мамирев, Иван Тодоров, Иван Чуков, Израел Майер, Илия Кемалов, Илия Добрев, Исмаил Сарходжов, Йордан Петков, Йордан Попов, д-р Йордан Чернев, Йордан Костов, Йордан Маргенов, Константин Русинов, Коста Спасов, Костадин Велев, Крум Миланов, Крум Милушев, Людмил Стоянов, Матра Гюлева, Мата Тюрнеджиева, Минчо Минчев, Мустафа Бялялов, Никола Разлоганов, Никола Минчев, Никола Айлъков, Никола Палагачев, Никола Янев, Пана Милошев, Пенка Цветанова, Петко Лалов, Петко Пеев, д-р Петър Пачев, Петър Бабанов, Петър Бомбов, Петър Ковачев, Петър Панайотов, Руса Петкова, Сава Дълбоков, Слав Баджаков, Спаска Воденичарска, Станю Василев, Стела Благоева, Стефан Бакърджиев, Стефан Ковачев, Стойне Лисийски, Стойно Гяуров, Стоян Паликрушев, Стоян Гюров, Стоян Петровски, Тано Цолов, Тодор Атанасов, Тодор Живков, Тодор Янакиев, Христо Пунев, Цанко Григоров и Янко Комитов)

Бюрото на Великото народно събрание съобщава, че е решило отпуск на народните представители: Анастас Циганчев — 3 дни, Ангел п. Илиев — 3 дни, Атанас Минков — 3 дни, Борис Стефанов — 3 дни, д-р Димитър Ханджиев — 4 дни, Иван Златев — 4 дни, Илия Кемалов — 3 дни, Йордан Чобанов — 7 дни, Константин Русинов — 3 дни, Коста Спасов — 2 дена, Николай Друмев — 1 ден, Никола Разлоганов — 3 дни, Руса Петкова — 3 дни и Стойно Гяуров — 3 дни.

Постъпил е от Министерството на комуналното стопанство и благоустройството законопроект за жилищното строителство и стопанисване на жилищния фонд.

Законопроектът ще бъде раздаден на г-да народните представители и поставен на дневен ред.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Предложение за отзоваване на съдии от Върховния съд на Народната република и за избиране на съдии за същия съд.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Ефрем Митев (к): (Чете)

МОТИВИ

към проекторешението за отзоваване на съдии от Върховния съд на Народната република и избиране на съдии за същия съд

Уважаеми народни представители! От сведенията, които Министерството на правосъдието е събрало, се установява, че съдиите от Върховния съд на Народната република:

1. Димитър Михайлов Бъчваров
 2. Иван Георгиев Йотовски
 3. Петър Ташков Стоицев
 4. Атанас Илиев Илиев
 5. Тодор Николов Цаков
 6. Коста Хрисанов Попов
 7. Илия Бенчев Христов
 8. Александър Димитров Кушев
- като мобилизирани военни съдии са участвували в състави, които са издали смъртни присъди срещу борци-антифашисти, поради което са негодни да изпълняват службата си. Така също и съдията

9. Йордан Тодоров Йорданов, който е заличен от първоначалната комисия при Шуменския адвокатски съвет като адвокат в Попово, поради което също негоден да изпълнява службата си.

Поради това налага се тези съдии да бъдат отзовани и на тяхно място да се изберат други подходящи съдии.

Следва да се избере така също и: подпредседател, двама председатели на отделения и девет съдии на същия съд за попълване на създадените с новия бюджет вакантни места.

Като излагам това, моля, съгласно членове 27 и 36 и чл. 9, алинея трета, от закона за устройство на народните съдилища, да вземете съответно решение.

Гр. София, 12 февруари 1949 г.

Министър на правосъдието: Р. Найденов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за отзоваване на съдии от Върховния съд на Народната република и за избиране на съдии за същия съд

1. Съгласно членове 27 и 36 от закона за устройство на народните съдилища, отзовават се следните съдии от Върховния съд на Народната република:

1. Димитър Михайлов Бъчваров
2. Иван Георгиев Йотовски
3. Петър Ташков Стоицев
4. Атанас Илиев Илиев
5. Тодор Николов Цаков
6. Коста Хрисанов Попов
7. Илия Бенчев Христов
8. Александър Димитров Кушев
9. Йордан Тодоров Йорданов.

II. Съгласно чл. 9, алинея трета, от същия закон, избират се за съдии на Върховния съд на Народната република следните лица:

а) за подпредседател — Найдено Райчев Дряновски

б) за председатели на отделения:

1. Горан Велчев Христов

2. Георги Тодоров Мешков

в) за членове:

1. Драголюб Йосифов Калев

2. Борис Добрев Маринов

3. Едуард Нисим Арие

4. Владимир Михайлов Мишайков

5. Тодор Димитров Татаров

6. Трайко Лазаров Монов

7. Димитър Христов Димитров

8. Владимир Димитров Чавдаров

9. Константин Георгиев Чолаков.»

Д-р Иван Пашов (к): Понеже комисията не е изпълнила разпоредбата на чл. 36 от закона за устройството на народните съдилища, моля, да се снесе от дневния ред предложението относно отзоваването.

Председателстващ Атанас Драгиев: Понеже комисията не е изпълнила разпоредбата на чл. 36 от закона за народните съдилища, има предложение да се снесе проекторешението относно отзоваването на съдии от Върховния съд. Моля ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

По проекторешението има думата др. министър на правосъдието Ради Найденов.

Министър Ради Найденов: Другари народни представители! В процеса на изграждането на нашето ново народно правосъдие се налага да обрнем внимание на един от най-съществени въпроси, а именно подбора на нашите съдийски кадри. С демократизирането на нашето народно правосъдие, което демократизиране върви успоредно с изграждането на политико-обществените и стопанските страни на нашия живот, ние и в нашето законодателство включваме това демократизиране на нашето правосъдие. Участието на народния елемент в правосъдието и изборността на съдиите и на съдебните заседатели при местните народни съдилища са един от съществени елементи при демократизирането на нашето народно правосъдие. С оглед на това в изграждането на нашето правосъдно дело ние се стремим да подобрим и нашите кадри. Колкото към по-висок етап на развитие на общонародното устройство на нашата Народна република отиваме, толкова при избора и оценката на нашите съдийски кадри ние сме по-прецизни, по-изискани, за да могат тия кадри да отговарят на целите и задачите на народното правосъдие в даден момент.

Ето защо ние, Министерството на правосъдието, сезираме Великото народно събрание с няколко законопроекта, които целят именно подбора и попълването на кадрите на нашите съдилища. В този смисъл ние правим предложение за попълване числото на съдиите от Върховния съд на републиката. Поради това, че не е ограничено със закон числото на върховните съдии, а тяхната бройка съвсем не е достатъчна за изпълнението на предстоящите задачи — ние искаме да направим едно попълване на числото на народните съдии от Върховния съд на републиката.

Сегашното положение на Върховния съд е такова, че ние имаме в трите върховни съдилища — Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Върховния военно-касационен съд — от миналото заварени и събрани над 22.000 дела. Независимо от това при заличаването на апелативните съдилища и при правото на страните, които имат дела в областните съдилища, да обжалват по въззивен ред, по касационен ред своите дела пред Върховния съд, ние имаме значителен приток на дела.

Министерството на правосъдието, с оглед на набавяне кадри за Върховния съд и с оглед на поставените задачи, ви прави едно предложение и ви представя една листа от съдии за Върховния съд, която ви трябва, съгласно основния закон, Конституцията, и според закона за устройството на съдилищата, да оцените и гласувате. Независимо от това, въз основа на същите закони, ние ви предлагаме да дадете право на Министерството на правосъдието да делегира временно към съставите на Върховния съд на републиката други съдии от по-нисшите инстанции, респ. от областните съдилища, каквито са председателите на тези съдилища и подпредседателите на Софийския областен съд, които имат ранг на председатели, за образуването на повече състави, които — както бихме казали например за бригадирите — ударно да придвижат разрешаването на натрупаните дела от Върховния съд. В този смисъл ние ще осъществим и оня съществен принцип на нашето народно правосъдие, именно бързината на правораздаването.

На трето място ние ви правим предложение да одобрите една наша листа за съдебни заседатели при Върховния съд на републиката, които съгласно Конституцията и съгласно закона за устройството на съдилищата да могат да участват в съставите на Върховния съд за съдене провинилите се съдии, прокурори и допълнителни съдии. Листата ние ви предлагаме с оглед на тази целесъобразност на народното правосъдие и ви молим да я одобрите.

Спирайки се поименно на листата, която ще ви бъде предложена, ние, Министерството на правосъдието, с оглед, както казах, на достойнството, дееспособността и подготвеността на

юрита и на неговата обща обществена дейност, която се отразява всред обществото, всред народа, както и неговия личен морал — основни качества, които трябва да притежава един народен съдия — сме събрали и попълнили всички сведения, които са необходими за оценяване качествата на народните съдии. Ние ви молим да приемете, че с достатъчна прецизност и уточненост сме събрали тия сведения и можем пред вас наистина да гарантираме за качествата на тези народни съдии, разглеждани от всички тези гледища на изисканост. Молим да приемете, че те са кандидати, които отговарят на тези условия.

Председателстващ Атанас Драгиев: Има ли някой да говори по избора на народните съдии? Няма. Тогава ще пристъпим към гласуване на проекторешението.

Ония другари народни представители, които одобряват проекторешението за избиране на съдии за Върховния съд на Народната република, а именно: за подпредседател — Найдено Райчев Дряновски, за председатели на отделения: Горан Велчев Христов, Георги Тодоров Мешков, и за членове: Драголюб Йосифов Калев, Борис Добрев Маринов, Едуард Нисим Арие, Владимир Михайлов Мишайков, Тодор Димитров Татаров, Трайко Лазаров Монов, Димитър Христов Димитров, Владимир Димитров Чавдаров и Константин Георгиев Чолаков, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Предложение за избиране на съдебни заседатели при Върховния съд на Народната република.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Ефрем Митев (к): (Чете)

«МОТИВИ

към проекторешението за избиране на съдебни заседатели при Върховния съд на Народната република

Уважаеми народни представители! Съгласно чл. 38 от закона за наказателното съдопроизводство, по делата за престъпления, извършени от съдии, допълнителни членове, съдебни заседатели, прокурори, допълнителни заместник-прокурори и следователи, при изпълнение на службата им, са подсъдни на Върховния съд — наказателно отделение, с участието на четирма съдебни заседатели, избрани от Народното събрание.

Поради това налага се да се изберат необходимите четирма съдебни заседатели и двама техни подгласници.

Нато изготвам това, моля, съгласно чл. 38 от закона за наказателното съдопроизводство, да вземете съответно решение.

гр. София, 12 февруари 1949 г.

Министър на правосъдието: Р. Найденов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за избиране на съдебни заседатели при Върховния съд на Народната република

Съгласно чл. 38 от закона за наказателното съдопроизводство, избират се за съдебни заседатели при Върховния съд на Народната република следните лица:

1. Христо Константинов Калайджиев — народен представител.

2. Драгой Христов Коджейков — от ЦК на ОРПС.

3. Стоян Николов Попов — от ОЗПС.

4. Илия Николов Игнатов — от СВФП.

и за техни подгласници:

1. Васил Димов Михайлов — от ОРПС.

2. Йонка Филева Христова — от ВНЖС.»

Председателстващ Атанас Драгиев: Има ли някой да се изкаже по проекторешението за избиране на съдебни заседатели при Върховния съд на Народната република? Няма. Тогава ще пристъпим към гласуване на проекторешението. Ония другари народни представители, които одобряват проекторешението за избиране на съдебни заседатели при Върховния съд на Народната република, а именно: Христо Константинов Калайджиев, Драгой Христов Коджейков, Стоян Николов Попов, Илия Николов Игнатов, и за техни подгласници: Васил Димов Михайлов и Йонка Филева Христова, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка трета от дневния ред:

Предложение за командироване на съдии във Върховния съд на Народната република.

Моля секретаря да прочете проекторешението.

Секретар Ефрем Митев (к): (Чете)

«МОТИВИ

към проекторешението за командироване на съдии във Върховния съд на Народната република

Уважаеми народни представители! Във Върховния съд на Народната република има повече от 22.000 несвършени дела. При сегашния състав на съда за разглеждането и решаването на тия дела ще са необходими около 3 години. Всеки ден обаче в съда постъпват нови дела, които ще трябва да бъдат разглеждани. Числото на постъпващите във Върховния съд дела в бъ-

деще ще бъде сравнително малко, поради увеличената компетенция на околийските съдии, тъй като решенията и присъдите по делата, подсъдни на тия съдилища, подлежат само на въззивно обжалване пред областните съдилища, но не и пред Върховния съд. В близките месеци обаче числото на постъпващите дела във Върховния съд ще бъде значително увеличено по две причини. Първо, поради закриването на апелативните съдилища и ликвидирането на делата в тях и, второ, поради обстоятелството, че заварените в областните съдилища при изменението на подсъдността граждански и наказателни дела, които стават вече подсъдни на околийските съдии, не ще се изпращат по подсъдност на околийските съдии, а ще се разглеждат и решат от областните съдилища и по реда на обжалването ще отидат във Върховния съд. За да се приключи във възможно най-къс срок с разглеждането на тоя извънредно голям брой дела във Върховния съд, докато се нормализира работата в него, съгласно новата подсъдност, се налагат извънредни временни мерки във от напрежението и усилията, които полагат съдиите.

Като такава извънредна временна мярка е командироването на работа във Върховния съд на съдии, които имат ранг на председатели на областни съдилища. Измежду тези съдии в бъдеще ще се попълва предимно съставът на Върховния съд с редовни членове. Тия командировани съдии не ще образуват сами състави във Върховната съдебна инстанция, а само ще попълват съставите на съда, т. е. само един от тях ще може да участва в разглеждането на делата, а другите двама ще бъдат редовни съдии от Върховния съд.

По силата на чл. 61 от Конституцията, съдиите от Върховния съд на Народната република се избират от Народното събрание. За да се спази тази разпоредба, необходимо е Великото народно събрание да избере и посочи лицата, които трябва да се командирова във Върховния съд, за да участвуват в разглеждането на делата, понеже в този съд могат да правораздават само лица, избрани от народни представители.

Като ви излагам това, моля да обсъдите предложеното проекторешение и, ако го одобрите, да го гласувате.

Гр. София, февруари 1949 г.

Министър на правосъдието: Р. Найденов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за командироване на съдии във Върховния съд на Народната република

Командирова се за попълване на съставите във Върховния съд на Народната република следните съдии:

1. Д-р Кръстю Златарев, председател на Ямболския областен съд.
2. Стоян Иванов Чучев, председател на Пловдивския областен съд.
3. Никола поп Иванов Миков, председател на Видинския областен съд.
4. Асен Атанасов Въжаров, председател на Бургаския областен съд.
5. Михаил Иванов Смятракалев, председател на Неврокопския областен съд.
6. Драган Бобчев Илиев, председател на Силистренския областен съд.
7. Александър Георгиев Цонов, председател на Пазарджишкия областен съд.
8. Илия Данев Събев, председател на Русенския областен съд.
9. Константин Ангелов Константинов, председател на Плевенския областен съд.
10. Владимир Михайлов Радев, председател на Търновския областен съд.
11. Слави Георгиев Славев, председател на Добришкия областен съд.
12. Никифор Василев Василев, председател на Врачанския областен съд.
13. Георги Ненов Георгиев, председател на Старозагорския областен съд.
14. Михаил Димитров Георгиев, председател на Горноджумайския областен съд.
15. Иван Николов Икономов, председател на Хасковския областен съд.
16. Сава Янакиев Савов, председател на Варненския областен съд. А така също и от Софийския областен съд:
17. Стефан Иванов Величков, председател на Софийския областен съд.
18. Никола Кост. Патронов, подпредседател на Софийския областен съд.
19. Тодор Костов Карагьозов, подпредседател на Софийския областен съд.
20. Константин Минков Габровски, подпредседател на Софийския областен съд.
21. Найденов Христов Малеев, подпредседател на Софийския областен съд.
22. Атанас Христов Мулетаров, подпредседател на Софийския областен съд.
23. Константин Николов Унджиев, подпредседател на Софийския областен съд.
24. Цветко Иванов Цветков, подпредседател на Софийския областен съд.
25. Димитър Спасов Митов, подпредседател на Софийския областен съд.

26. Димитър Иванов Костов, подпредседател на Софийския областен съд.

27. Тодор Петров Кирчев, подпредседател на Софийския областен съд.

28. Борис Танев Пеев, подпредседател на Софийския областен съд.

29. Симеон Цонев Монеv, подпредседател на Софийския областен съд.

30. Стоян Алионов Аршинков, подпредседател на Софийския областен съд.

31. Софрон Арсов Богословов, подпредседател на Софийския областен съд.

32. Величко п. Василев Дошев, подпредседател на Софийския областен съд.

В състава на съда може да участва само по един от командированите съдии.

Възлага се на министъра на правосъдието да определя времето, когато командированите съдии ще работят във Върховния съд на Народната република.

Председателствуващ Атанас Драгиев: Има думата мнистърът на правосъдието д-р. Ради Найденов.

Министър Ради Найденов: Другари народни представители! Във връзка с избора на командированите лица аз искам да направя една забележка, че ние не определяме срока за техния избор, нито пък конкретно определяме за всеки един от какво време би бил избран, тъй като това са съдии, които ще бъдат командировани по разпореждане на министъра на правосъдието.

Аз искам да отбележа, че едва ли би се наложило всички тия съдии да бъдат командировани. Ние ще командирова само отделни съдии при конкретни случаи, без да сме задължени непременно всички да командироваме и да ги откъснем от работата, с която те са пряко заангажирани. Но за целесъобразност ние искаме вашето доверие върху тях, а ние ще командироваме само ония от тях, които биха били необходими за допълване съставите на Върховния съд.

Председателствуващ Атанас Драгиев: Има ли някой да се изкаже по предложението за командироване на съдии във Върховния съд на Народната република? — Няма. Тогава ще пристъпим към гласуване на предложението.

Ония другари народни представители, които одобряват решението за командироване на съдии във Върховния съд на Народната република, а именно: д-р Кръстю Златарев, председател на Ямболския областен съд, Стоян Иванов Чучев, председател на Пловдивския областен съд, Никола п. Иванов Никол, председател на Видинския областен съд, Асен Атанасов Въжаров, председател на Бургаския областен съд, Михаил Иван Смятракалев, председател на Неврокопския областен съд, Драган Бобчев Илиев, председател на Силистренския областен съд, Александър Георгиев Цонов, председател на Пазарджишкия областен съд, Илия Данев Събев, председател на Русенския областен съд, Константин Ангелов Константинов, председател на Плевенския областен съд, Владимир Михайлов Радев, председател на Търновския областен съд, Слави Георгиев Славев, председател на Добришкия областен съд, Никифор Василев Василев, председател на Врачанския областен съд, Георги Ненов Георгиев, председател на Старозагорския областен съд, Михаил Димитров Георгиев, председател на Горноджумайския областен съд, Иван Николов Икономов, председател на Хасковския областен съд, Сава Янакиев Савов, председател на Варненския областен съд. А така също и от Софийския областен съд: Стефан Иванов Величков, председател на Софийския областен съд, Никола Кост. Патронов, подпредседател на Софийския областен съд, Тодор Костов Карагьозов, подпредседател на Софийския областен съд, Константин Минков Габровски, подпредседател на Софийския областен съд, Найденов Христов Малеев, подпредседател на Софийския областен съд, Атанас Христов Мулетаров, подпредседател на Софийския областен съд, Константин Николов Унджиев, подпредседател на Софийския областен съд, Цветко Иванов Цветков, подпредседател на Софийския областен съд, Димитър Спасов Митов, подпредседател на Софийския областен съд, Димитър Иванов Костов, подпредседател на Софийския областен съд, Тодор Петров Кирчев, подпредседател на Софийския областен съд, Борис Станев Пеев, подпредседател на Софийския областен съд, Симеон Цонев Монеv, подпредседател на Софийския областен съд, Стоян Алионов Аршинков, подпредседател на Софийския областен съд, Софрон Арсов Богословов, подпредседател на Софийския областен съд, и Величко п. Василев Дошев, подпредседател на Софийския областен съд, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка четвърта от дневния ред.

Първо четене на законопроекта за изповеданията.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Ефрем Митев (к): (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за изповеданията

Другари народни представители! С Конституцията на Народната република България се определиха основните положения и линии на развитие на изповеданията у нас. Целта беше, щото, заедно с еднаквите граждански и политически права за всички граждани, да им се осигури и свободата на съвестта и на изповеданието, както и свободата на извършване религиозните обреди.

Заедно с това чл. 78 от Конституцията изрично предвижда създаването на особен закон, който да уреди правното положение и въпросите за материалната издръжка, както и правото на вътрешно самоуправяване и самоуправление на различните изповедания.

Проектът за закон за изповеданията разрешава именно тази задача. Наред с гарантирането на гражданите свободата на съвестта и на изповеданието, законопроектът цели и да създаде условия за свободното демократично развитие на църквата. На свещенослужителите от различните изповедания се осигуряват всички граждански и политически права, както и обективната възможност да могат да съдействуват, щото църквата да служи на българския народ и държавата.

На първо място се цели, щото Българската православна църква, която е традиционното изповедание на българския народ и е свързана с неговата история, по форма, съдържание и дух действително да бъде народна демократическа църква. А това значи, че със законопроекта се създават такива обективни възможности за развитие на Българската православна църква, които ѝ позволяват, щото тя, заедно с всички други демократични организации, да бъде в състояние да съдействува на държавата за осигуряване благоденствието на народа и свободата и независимостта на Народната република България.

На църквата се предоставя свободата да се ръководи от своите канони и догми, стига те да не противоречат на законите, общественния ред и добрите нрави. Изповеданията могат да строят и откриват за своите нужди молитвени домове, както и да извършват в тях религиозните си обреди и служби; те също могат да откриват свои духовни училища за подготовка на свещенослужители.

За да се улесни осъществяването на правото на самоуправяване и самоуправление на изповеданията, предвижда се, щото, ако те имат затруднения в материалната си издръжка, държавата, при доказана нужда, да субсидира издръжката им.

Съгласно с Конституцията законопроектът предвижда, щото възпитанието на българските деца и младежи да става под особените прилики на държавата и да се намира извън мрежата на дейност на изповеданията.

За да се обезпечи, щото Българската православна църква и другите изповедания да са свободни и независими от чужди влияния, законопроектът предвижда, щото всички свещенослужители да бъдат граждани на Народната република България.

Като се има пред вид политическата дейност на някои международни църковни организации, законопроектът цели да защити каноническата чистота на различните български изповедания и заедно с това да укрепи тяхната независимост и им осигури църковната свобода на действие.

Наред с уреждането правното положение и въпросите за материалната издръжка, както и правото на вътрешно самоуправяване и самоуправление на различните изповедания, законопроектът предвижда, щото, доколкото тези въпроси не са изцяло и подробно уредени от него, това да стане със специално изготвени устави за всяко изповедание поотделно.

С всички свои демократични мероприятия проектът за закон за изповеданията цели да засили участието на мирския елемент в живота на църквата и с това ѝ обезпечи по-благоприятни условия, за да бъде тя една народна демократическа църква.

С въздигането и признаването авторитета на закона, общественния ред и добрите нрави и от страна на църквата и нейните свещенослужители, законопроектът разрешава и най-важната задача, а именно, изповеданията да могат, заедно с всички други демократични организации у нас, да работят за своя народ и за Народната република България.

Гр. София, 11 ноември 1948 г.

Подпредседател на Министерския съвет и министър на външните работи: **В. П. Коларов**

ЗАКОНОПРОЕКТ за изповеданията

Чл. 1. На всички граждани в Народната република България се осигурява свободата на съвестта и на изповеданията.

Чл. 2. Изповеданията, като религиозни общности, са отделени от държавата.

Те могат, в рамките на Конституцията и законите на страната, свободно да извършват религиозните си обреди.

Чл. 3. Българската православна църква е традиционното изповедание на българския народ, свързана е с неговата история и като такава, по форма, съдържание и дух тя може да бъде народна демократическа църква.

Чл. 4. Никой не може да бъде преследван или ограничаван в своите граждански и политически права, нито да бъде свободен от изпълнение на задълженията, възложени му от законите на страната, поради това, че той принадлежи на едно или друго изповедание или не се числи към никое изповедание. Това правило еднакво важи и за свещенослужителите при различните изповедания.

Чл. 5. Изповеданията в организационния си строеж и в обредите и службите си могат да се ръководят от своите канони, догми и уставни положения, ако същите не противоречат на законите, общественния ред и добрите нрави.

Чл. 6. От момента на утвърдението устава на изповеданието на министъра на външните работи същото се счита за признато и добива качество на юридическа личност. От този

момент качество на юридическа личност добиват и местните подразделения на изповеданието.

Министърът на външните работи отменя даденото признание, когато дейността на някое изповедание нарушава законите, общественния ред или добрите нрави.

Чл. 7. Изповеданията могат да строят и откриват за своите нужди молитвени домове, както и да извършват публично в тях религиозните си обреди и служби.

Религиозните служби и процеси на открито се подчиняват на общите законни и административни разпоредения.

Чл. 8. Изповеданията могат да свикват за цялата страна или за отделни области събори, конференции, общи събрания и пр., които се подчиняват на общите закони и на административните разпоредения.

Чл. 9. Всяко изповедание има отговорно пред държавата ръководство.

В устава на всяко изповедание се установяват управителните и представителните му органи и начинът на избирането или назначението им.

Свещенослужителите могат да встъпват в длъжност, да бъдат уволнявани или премествани, ако за това няма възражение от министъра на външните работи.

Свещенослужителите на изповедания, които поддържат канонически отношения с чужбина, не могат да встъпят в длъжност преди да бъдат утвърдени от министъра на външните работи.

При встъпването си в длъжност свещенослужителите, както и другите служители при изповеданията, полагат клетва или дават тържествено обещание за вярност на Народната република.

Чл. 10. Свещенослужители и длъжностни лица в кое и да е изповедание могат да бъдат само лица, които са български граждани, честни и благонадеждни и не са лишени от правата по чл. 30 от наказателния закон.

Чл. 11. Отделните изповедания могат да въвеждат за своите свещенослужители униформени облекла, носенето на които не е задължително във връзка с изпълнението на религиозните обреди и служби.

Чл. 12. Изповеданията, съобразно своите канони и догми, могат да уреждат дисциплинарни съвети за свещенослужителите си и за другите църковни служители. Устройството и производственият ред се определят в устава на изповеданието.

Наложените дисциплинарни наказания са недействителни, ако противоречат на законите, общественния ред и добрите нрави.

Чл. 13. Свещенослужители, както и всички други служители по ведомствата на изповеданията, които нарушават законите, общественния ред и добрите нрави или работят против демократическите уреди на държавата, независимо от другата им отговорност, по предложение на министъра на външните работи могат да бъдат временно отстранени от длъжност или уволнени. Отстраняването от длъжност или уволнението се извършва незабавно от съответното ръководство на изповеданието, щом получи за това предложение от министъра на външните работи. Ако свещенослужителят не бъде отстранен от изповедното ръководство, той се отстранява по административен ред.

Чл. 14. Изповеданията събират приходи и извършват разходи по бюджети, изготвени съгласно техните устави. При нужда държавата може да субсидира издръжката им.

Изповеданията изпращат бюджетите си за сведение в Министерството на външните работи.

Финансовата дейност на изповеданията подлежи на контрола на държавните финансови органи, както всички обществени организации в страната.

Чл. 15. Всяко изповедание може да открива с разрешение на министъра на външните работи среди или висши духовни училища за подготовка на свещенослужители.

Устройство и програмите на учебните заведения се уреждат със специален правилник, утвърден от министъра на външните работи.

Изпращането на младежи за следване в духовни училища в чужбина става само с разрешение на министъра на външните работи.

Чл. 16. Всички органи на изповеданията са длъжни своевременно да изпращат за сведение на Министерството на външните работи издаваните от тях послания, окръжни и други книжа и публикации с обществено значение.

Министърът на външните работи може да спре разпространението или изпълнението на ония послания, окръжни и други книжа и публикации с обществено значение, които противоречат на законите, общественния ред и добрите нрави.

Чл. 17. Централните ръководни органи на изповеданията са длъжни да се регистрират при Министерството на външните работи, а ръководните органи на местните подразделения — при местните народни съвети, с поименно обозначение всички членове на същите ръководни органи.

Чл. 18. В отношенията между изповеданията и органите на държавната власт или на държавното управление, както и в деловодството на отделните изповедания, официалният език е български. В отношенията си към вярващите и при извършване на обредите и службите си те могат да си служат и с друг език.

Чл. 19. Споменаването на върховната държавна власт и нейните органи от изповеданията при разните религиозни служби, обреди и тържества може да става само по предварително одобрени изрази от Министерството на външните работи.

Чл. 20. Изповеданията съобщават в Министерството на външните работи своите наименования, символични знаци и печатите, с които си служат.

Чл. 21. Образоването на дружества и организации с религиозно-нравствена цел, както и издаването на печатни произведения за религиозна просвета се подчиняват на общите закони и на административните разпоредения.

Възпитанието и организирането на децата и младежите се извършва под особените грижи на държавата и се намира извън кръга на дейност на изповеданията и техните свещенослужители.

Чл. 22. Изповеданията не могат да откриват болници, сиропиталища и други подобни заведения.

Заварените от закона такива заведения на изповеданията преминават под управлението на Министерството на народното здраве или на Министерството на труда и социалните грижи, а движимите и недвижимите им имущества стават държавна собственост. На собствениците на тези имущества се дава справедливо обезщетение, което се определя от комисия, назначена от министъра на външните работи в състав: председател на Министерството на външните работи, представител на Министерството на финансите и представител на народния съвет, в района на който се намират имущества.

Решенията на комисията подлежат на обжалване пред Облестния съд, чието решение е окончателно.

Чл. 23. Управителните органи на изповеданията, както и свещенослужителите не могат да лишават вярващите на каквото и да било основание от църковни треби, като кръщаване, опело и пр.

Чл. 24. Изповеданията могат да поддържат връзки с изповедания, учреждения, организации или официални лица, които имат седалището си или местожителството си извън пределите на страната, само с предварително решение на министъра на външните работи.

Чл. 25. Изповеданията или техните поделения (ордени, конгрегации, мисии и пр.), които имат седалища в чужбина, не могат да откриват в Народната република България свои поделения: мисии, ордени, благотворителни и други заведения; заварените такива се закриват в едномесечен срок от влизането в сила на настоящия закон.

Всички имущества на закритите, съгласно предходната алинея, поделения: мисии, ордени, благотворителни и други заведения, преминават в собственост на държавата срещу справедливо обезщетение. Размерът на обезщетението се определя по реда на чл. 22 от настоящия закон.

Чл. 26. Изповеданията могат да получават материални помощи и дарения от чужбина само с предварителното разрешение на министъра на външните работи.

Чл. 27. Изповеданията, които имат имущества в чужбина, се представляват при сключване на спогодби за тия имущества от Министерството на външните работи на Народната република България. Последното също така защитава и религиозните интереси на българските граждани в чужбина.

Чл. 28. Всяко проповядване на омраза на религиозна основа чрез слово, печат, действия или по друг начин се наказва с тъмничен затвор и с глоба до 10.000 лв.

Чл. 29. Който със сила или заплашване пречи на гражданите или на признатите изповедания свободно да изповядват своята вяра и да извършват религиозните си обреди и служби, с които не се нарушават законите в страната, общественият ред и добрите нрави, се наказва с тъмничен затвор до една година.

Със същото наказание се наказва и този, който по същия начин принауди някого да участва в религиозните обреди и служби на някое изповедание.

Чл. 30. Който образува политически организации на религиозна основа, или който чрез слово, печат, действия или по друг начин използва църквата и религията за пропаганда против народната власт и нейните мероприятия, се наказва, ако не подлежи на друго по-тежко наказание, с тъмничен затвор.

Чл. 31. За неизпълнение разпоредбите на настоящия закон виновният се наказва, независимо от наказанието по други закони с глоба до 10.000 лв., която се налага с постановление от министъра на външните работи. Издаденото постановление може да се обжалва по реда на книга 6, глава 5, от закона за наказателното съдопроизводство.

Чл. 32. Всички въпроси, свързани с материалната издръжка, а така също и с вътрешното самоуправление и самоуправление на различните изповедания, доколкото не са уредени с настоящия закон, се уреждат подробно със специални устава за всяко изповедание. Тези устава се изработват от ръководителите на отделните изповедания в съгласие със законите на републиката и се представят за утвърждение в Министерството на външните работи в тримесечен срок, считан от деня на влизането в сила на настоящия закон.

Ако представените за утвърждение устава съдържат постановления противни на законите, обществения ред и добрите нрави в страната, министърът на външните работи може да поиска тяхното премахване. В случай че изповеданието не се съобрази с такова искане, министърът на външните работи може да откаже утвърждението на устава.

Чл. 33. В едномесечен срок от влизане в сила на настоящия закон централните ръководни органи на всички изповедания са длъжни да представят в Министерството на външните работи списъци с имената на своите религиозни представители и свещенослужители; същите могат да останат на заеманите от тях длъжности, ако за това няма възражение от министъра на външните работи.

Възражения могат да бъдат направени против ония свещенослужители, които не отговарят на изискванията на настоящия закон.

Чл. 34. Настоящият закон отменя всички закони, устава, правилници, наредби и пр., които му противоречат.

Председателстващ Атанас Драгнев: Моля докладчика на законодателната комисия да докладва изменението, направени от комисията.

Докладчик Д-р Михаил Геновски (з): Другарки и другари народни представители! Законодателната комисия предлага да бъдат направени следните изменения и допълнения в предложението законопроект за изповеданията:

По чл. 4. На втория и третия ред думата «свободен» да стане «освободен» и тогава чл. 4 ще получи такава редакция: «Никой не може да бъде преследван или ограничен в своите граждански и политически права, нито да бъде освободен от изпълнение на задълженията...» и пр.

По чл. 6, алинея първа. На втория ред пред думата «министър» предложът «на» да бъде заменен с предложо «от». Касае се въпросът за печатна грешка. Чл. 6 тогава става: «От момента на утвърждението устава на изповеданието от министъра на външните работи...» и пр.

В алинея втора на чл. 6 след думите «Министърът на външните работи» комисията предлага да се добави думата «мотивирано» и тогава алинея втора ще добие тая редакция: «Министърът на външните работи мотивирано оттегля даденото признание, когато дейността на някое изповедание нарушава законите, обществения ред или добрите нрави.»

Комисията пренени, че след като веднаж е дадено едно утвърждение, вследствие на него възникват известни правоотношения. Прекратяването на тия правоотношения, оттеглянето на признанието, изменяването на тези правоотношения е важен въпрос и затова трябва да бъде предвидено задължение, оттеглянето на дадено признание да бъде сторено с мотивиран акт.

В чл. 7, алинея втора, е допусната една грешка. Вместо «процесии», е употребена думата «процеси». Имаме съдебни процеси. Касае се за особени манифестации, които имат религиозен характер. Печатна грешка. Значи, текстът на алинея втора в такъв случай ще има следната редакция: «Религиозните служби и процеси...» и пр.

По чл. 9. Комисията предлага в алинея втора на последния ред думата «назначението» да бъде заменена с думата «назначаването». Тогава алинея втора ще получи такъв смисъл: «В устава на всяко изповедание се установяват управителните и представителните му органи и начинът на избирането или назначаването им.» Комисията намира, че думата «назначение» е свързана с представа за функции. Тук тая представа, която думата назначаване трябва да създаде, е поставена в чин, възвеждане в служба.

Алинея пета на чл. 9, която има следното съдържание: «При встъпването си в длъжност свещенослужителите, както и другите служители при изповеданията, полагат клетва или дават тържествено обещание за вярност на Народната република», комисията предлага да бъде изхвърлена.

Съображения. Първо, в чл. 46 от Конституцията се предвижда полагането на клетва за служебни, длъжностни лица. Комисията намира, че не следва, когато отделяме изповеданията от държавата, свещенослужителите да бъдат приравнявани с длъжностните лица по силата на Конституцията. Алинея трета на чл. 46 от Конституцията гласи: «Длъжностните лица дават клетва за вярност на Народната република.» Това едно.

На второ място в комисията станаха твърде оживени разисквания в този смисъл, че вероизповеданията имат все пак твърде голямо значение. Свещенослужителите, както сега се вижда и от този процес, който е образуван за една такава група, могат да оказват твърде голямо влияние. С оглед на това не трябва ли все пак те, които са задължени да бъдат български граждани, да бъдат обвързани с една клетва? Изказа се пожелание евентуално всяко изповедание, оценявайки своето значение и любовта си към Народната република, също да определи трябва ли и каква клетва или обещание трябва да дава.

Ефрем Митев (к): В устава.

Докладчик д-р Михаил Геновски (з): Именно, в устава, доброволно. Комисията обаче намери, че дори и да няма формални клетвени обещания или клетви, то при наличността на чл. 92 от Конституцията, който гласи: «Гражданите са длъжни да съблюдават Конституцията и да изпълняват точно и добросъвестно законите в страната», и като се съобразява с текста, който предвижда, всеки свещенослужител да бъде български гражданин, значи, обвързан е да изпълнява тези основни разпоредби на Конституцията, свещенослужителите и без клетва, на общо основание, ще отговарят, ако не изпълняват Конституцията и не съблюдават добросъвестно законите на страната.

По чл. 10. Първоначално комисията предлагаше в последния ред думите «чл. 30 от» да бъдат премахнати. Допълнително обаче в комисията стана размяна на мисли и се предложи, вместо премахването на тия думи от текста да се поставят думите «с влязла в законна сила присъда» и се получи следният текст:

«Свещенослужители и длъжностни лица в кое и да е изповедание могат да бъдат само лица, които са български граждани, честни и благонадеждни и не са лишени от права с

влязла в законна сила присъда», тъй както и в други закони това е прието.

Съображенията са, че споменаването на чл. 30 от наказателния закон, който сега е в действие, по който става лишаването от права при издаване осъдителна присъда и всички изброени права там или някои от тях, не е тайно, тъй като е известно, че в настоящия момент, в съгласие с Конституцията на Народната република България, в Министерството на правосъдието усилено се изработва нов наказателен закон и не се знае дали напред именно пак по чл. 30 ще става лишаването от права. А освен това възможно е и някои и други закони да предвиждат лишаване от права и в такъв случай следва да настъпи тази последница, осъдените да не могат да заемат такава длъжност.

Това са съображенията на комисията.

В чл. 15, алинея втора, комисията предлага думата «устройство» да бъде членувана и тогава се получава такава редакция на тая алинея: «Устройството и програмите на учебните заведения се уреждат със специален правилник, утвърден от министъра на външните работи.» Това изпускане членуването на първото съществително е печатна грешка.

Но освен това, според практиката, която комисията усвои, тя намира за потребно да даде едно изясняване, усвоявайки и препоръчвайки текста на този член. При проучването на текста комисията се спира на алинея трета на чл. 79 от Конституцията, която се отнася до правото на образование. Тая алинея гласи: «Училищата са държавни. Само със закон може да се разреши основаването на частни училища, но и в този случай те са намирал под надзора на държавата.»

Изниква въпрос: не трябва ли за всяко училище да има отделен закон и дали не следва да се даде такова тълкуване на тоя текст на Конституцията? Законодателната комисия, като има пред вид редакционната форма на алинея трета на чл. 79 от Конституцията, намира, че тъй както е дадена, редакцията на алинея втора на чл. 15 е правилна и е в съгласие с Конституцията, тъй като в Конституцията е казано «само със закон може да се разреши основаването на частни училища». Думата закон е употребена в единствено число, т. е. с един закон се дава възможност да се открият множество училища. Тоя закон ще оправомощава съответните органи на държавната власт в даден момент да дадат конкретно разрешение, да създадат правилник за откриване на отделно такова училище. И тук с този закон се дава, в духа на Конституцията, възможността да се откриват такива училища, а конкретно кое вероизповедание, кога и как — Министерството на вероизповеданията с правилник ще може да отреди.

По чл. 22 в комисията станаха също оживени разисквания във връзка с изказването на представителя на Правителството — помощник-министъра др. Димитър Илиев. И във връзка с това комисията намери за потребно да поясни, че изповеданията не могат да откриват, съгласно алинея първа на чл. 22, болници, сиропиталища и други подобни заведения. И по-специално по алинея втора: «Заварените от закона такива заведения на изповеданията преминават под управлението на Министерството на народното здраве или на Министерството на труда и социалните грижи, а движимите и недвижимите им имуществата стават държавна собственост» — не дочитам до края тая алинея.

Във връзка с това кои имоти ще станат държавна собственост? По-специално стана дума за вакъфските имоти. Комисията намери за потребно да направи изяснение тук пред вас в смисъл, че тоя текст, както се предлага от Правителството, би следвало да се гласува от вас и трябва да се разбира в този смисъл, че само онези имоти на вероизповедни общности ще станат държавна собственост, които вече са употребени и се употребяват в момента за такива цели, които са предвидени в алинея първа — сиропиталища, болници и пр., а не евентуалното предназначение, тъй като има вакъфски имоти, които се дават за едно предназначение, но ако те не са използвани за тая именно цел, за която са посочени, не следва да бъдат засегнати.

И конкретно комисията констатира, от проучванията, които направи, че няма нито един такъв вакъфски имот, който да бъде засегнат от този текст. Засягането е ограничено. Касае се само за няколко сиропиталища и болници в България.

Комисията, в съгласие с представителя на Правителството, предлага чл. 23 да бъде изхвърлен. Той гласи: «Управителните органи на изповеданията, както и свещенослужителите не могат да лишават вярващите на каквото и да било основание от църковни треби, като кръщаване, опело и пр.»

Има констатации, че на някои места има откази от свещенослужители да извършват известни треби на лица, които имат неугодни тям политически разбирания, и по-специално във връзка с наредбата-закон за брака, наречена от народа закон за гражданския брак. Щом едно лице най-напред сключи такъв брак и отива след това да получи църковно благословение, на много места са били изявявани откази или опити да се правят откази. Затуй е бил създаден първоначално този текст.

Един народен представител: И откази за кръщавки.

Докладчик д-р Михаил Геновски: Да, и за кръщавки и пр. — Освен това, прецени се, че може евентуално да се злоупотребава в тази насока и по друга линия — чрез отлъчване, чрез тъй наречените епитимии. Комисията отчете, че този текст, ако остане тъй, както е, би създал въобще едно ограничение

и тогава, когато се касае въпросът за прилагането на вътрешни правила по устройството, канонически правила или догми, които, щом като почиват като форми за упражнене на дисциплинарна църковна власт без да имат политическо предназначение, без да преследват политическа цел, не бива да бъдат ограничени и тяхното ограничение би засегнало вътрешното устройство, би ограничило свободата на вероизповеданието.

Като има пред вид това и съобразно дадените допълнителни пояснения от представителя на Правителството, комисията предлага този член от законопроекта да бъде изхвърлен и да не бъде гласуван.

Но комисията прибавя. Ако някъде би се констатирало, че тези неща са извършени с цел да се всее религиозна омраза с политически цели, то законът съдържа текст, а и самата Конституция съдържа текст, на такива лица да се налагат съответни наказания.

Вследствие изхвърлянето на чл. 23 всички членове по-нататък променят номерацията си с едно по-малко.

В чл. 24 по досегашната номерация, предпоследния ред думата «решение» се заменя с думата «разрешение». Касае се очевидно за печатна грешка. Тая текстът на края на този член ще стане: «само с предварително разрешение на министъра на външните работи.»

Към чл. 26, по досегашната номерация, който гласи: «Изповеданията могат да получават материални помощи и дарения от чужбина само с предварителното разрешение на министъра на външните работи», комисията предлага да бъде поставена една нова, втора алинея със следното съдържание: «Изпратените материални помощи и дарения без предварително разрешение се конфискуват.»

Съображенията на комисията са, че в много случаи такива дарения се правят и евентуално могат да се правят по скрит начин. Изпраща се от чужбина, да речем, някакъв подарък или сума до едно лице с предназначение да бъде употребена за някоя вероизповедна общност. В такъв случай какво може да се случи? Може, след като не се позволи получаването, изпращачът или третото лице да каже: върнете ми сумата, тя е моя. Щом обективно се констатира, че се касае за предназначение на такава сума за вероизповедание без предварително разрешение, тя следва да бъде конфискувана без оглед на това, дали нейният изпращач би пожелал да се върне, или съответно трето лице, ако чрез него е изпратена, би пожелало да я задържи като своя.

В останалите текстове на законопроекта, освен съответно изменение на номерацията на членовете, няма предложение за изменение и допълнение.

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата министърът на външните работи др. Васил Коларов.

Министър Васил Коларов: (От трибуната. Посрещнат със ставане на крака и продължителни ръкоплескания) Другари и другарки народни представители! В мотивите към законопроекта за изповеданията, който е поставен на обсъждане пред вас, е указана целта, която се преследва с тоя закон, и по-важните въпроси, които той разрешава. Вземам думата не за да повтора казаното в мотивите, а за да дам някои разяснения, които ще помогнат за внасянето на пълна яснота и светлина в една такава важна материя като свободата на изповеданията и отношението между църквата и държавата.

Някога духовната власт имаше пълно надмощие над светската власт или упражняваше някои важни функции, които по същината си принадлежаха на държавата.

Старата конституция на България не признаваше на църквата и черковната иерархия никакви особени прерогативи.

Ако църквата у нас фактически си присвои някои функции, които в същност трябваше да упражнява държавата, това беше вследствие слабостта и некавоостта на буржоазната демокрация, която абдикира от някои свои важни конституционни позиции в полза на реакционните класи и външните империалистически сили.

Такъв беше случаят с изоставянето брака и семейните отношения под ведомството на църквата, когато почти във всички буржоазни демократически държави биде въведен гражданският брак. Това беше концесия на реакционните класи срещу прогресивните идеи за секуларизацията на брака, за еманципацията на жената, за поставяне възпитанието на младежта на научни педагогически основи.

Такъв беше случаят, дето държавната власт допущаше и търпеше, щото чужди сили да се намесват във вътрешните работи на България под фалшивия и неоснователен претекст, че те защитаваха уж свободата на вероизповеданията, която нямаше нужда от тяхната защита, понеже не е била нито стеснявана, нито заплашвана.

Народната демокрация не би била истинска народна власт, власт на трудещите се, ако тя, осветявайки и осигурявайки свободата на съвестта и на вероизповеданията, не поставяше на трайни демократически основи отношенията между църквата и държавата и не туряше край на използването на църквата за цели, които нямат нищо общо с духовните интереси на вярващите. Аз имам пред вид особено използването на църквата за целите на империалистическата експанзия и стремление към световно господство.

В нашата народна републиканска Конституция са осветени следните основни начала, които уреждат отношенията между държавата и църквата.

Първо, осигурена е свободата на съвестта и на изповеданията, както и свободата за извършване на религиозни обреди. Законите на републиката запрещава и наказват като престъпление всяко проповядване на омраза на расова или религиозна основа, всеки опит да се попречи със сила или заплашване някому да изповядва свободно своята вяра или да извършва своите религиозни обреди. Веротърпимостта е традиция на българския народ; той съумя да запази тая своя добродетел и в най-мрачните години на фашисткото изуверство. Българският народ не се е солидаризирал и най-решително е осъждал всеки опит за стеснение свободата на съвестта, свободата на което и да е вероизповедание у нас. Народната република България не ще допусне на своята територия и най-малкото отклонение от тоя важен принцип на съвременната цивилизация. (Ръкоплескания)

С пълна (религиозна) свобода се ползува у нас и турското национално малцинство, както и немалочислената група от българи-мохамедани. Както в политическо, така и във верско отношение турското национално малцинство е приравнено към българското население. След 9 септември държавата дое изцяло издръжката на турските училища. Обучението в тях, естествено, се води на турски език. Взема се енергични мерки за ликвидация на безграмотността, която е голяма сред турското население. Народната власт открива педагогически училища за подготовка на турски педагози. Турската младеж от двата пола има широк достъп в нашите висши учебни заведения. Държавата издържа също училище за подготовка на свещенослужители-мохамедани. Когато, въпреки тия факти, в някои истамбулски и анкарски вестници се появяват «дописки» и «интервюта» с най-лъжливи, най-фантастични сведения за положението на турското население в България, то човек неволно дожда до заключението, че някои туй наречени «ръководители» на общественото мнение в Турция се страхуват да видят своите сънародници в България грамотни и просветени! (Ръкоплескания)

На пълна религиозна свобода се радва и еврейското малцинство у нас.

Второ, църквата е отделена от държавата. Тоя принцип се прилага към всички църкви, на каквато религиозна общност да принадлежат те. Той се прилага както към православната църква, която според търновската конституция се счита за господстваща, така и към католическата, армено-грегорианската и евангелическите църкви, към мохамеданското и изралитянското вероизповедания.

Но отделянето на църквата от държавата не означава нито че църквата е вън от държавата, нито че тя е държава в държава.

Отделянето на църквата от държавата означава, че изповеданията в организационния си строеж, в управлението си, в избора на своите верослужители, в обредите и службите си се ръководят от своите устава, канони и догми, ако същите не противоречат на законите, обществения ред и добрите нрави. Във всичко, което съставлява отправленията на собствените функции на църквата, последната е независима.

Това право на всички признати вероизповедания в България е осветено от Конституцията и то се осигурява чрез закона за изповеданията.

Но, както споменах, църквата не е нито вън от държавата, нито съставлява държава в държавата. Цялата власт в Народна република България принадлежи на народа и се упражнява от народа чрез предвидените в Конституцията органи и по реда, установен в нея. Църквата е също под народния суверенитет, тя е подчинена на Конституцията, нейните служители са подчинени на законите и са длъжни да се съобразяват със съществуващия обществен ред и да държат сметка за добрите нрави на народа.

Това правило се отнася не само до българската православна църква, но и до ония вероизповедания в България, които поддържат канонически и други връзки с религиозни централи, имащи седалищата си в чужбина. България не е безстопанска земя, в нея има отговорна народна власт, поради което никой църковен служител, назначен от организация, нахождаща се в чужбина, не може да встъпи в изпълнение на своите обязанности, ако той не получи надлежно разрешение от българската власт. (Ръкоплескания) Това е така не само в България, но и в други буржоазно-демократични държави.

България днес е изградена върху принципите на народната демокрация, по волята на народа тя е една народна република. Недопустимо е и не може да бъде търпимо, щото която и да е църква, която и да са свещенослужители в България да проповядват против основите на народната демокрация или да водят открита или подмолна работа за възвръщането на стария държавен строй.

Българският народ днес е всецяло отдаден на изпълнението на петгодишния държавен стопански план; с осъществяването на който ще бъдат положени основите на социализма у нас и ще бъде направена огромна крачка по пътя на стопанския и културния напредък на нашия народ. Недопустимо е и не може да бъде търпимо, щото която и да е църква, която и да са свещенослужители в България да държат проповеди против стопанския план, да служат за агенти на империалистите, да конспирират заедно с остатъците на капитализма срещу изграждането на социализма и осигуряването на тая основа благоденствието на нашия народ. (Ръкоплескания)

За довършването на наченатото на 9 септември велико революционно дело, българският народ се нуждае от траен мир, от гаранции за своята държавна независимост и териториалната

цялост на своята република. Той вижда тия гаранции в своята тясна дружба със Съветския съюз, с държавите на народната демокрация, с всички свободолубиви народи. Недопустимо е и не може да бъде търпимо, щото която и да е църква на българска територия, която и да са свещенослужители да злоупотребяват със своя духовен сан, да изневеряват на своето паство, като вземат страната на ония, които подготвят и раздухват нова световна война, които конспирират срещу свободата, независимостта и териториалната цялост на нашата република. (Ръкоплескания)

Трудещите се в България, осъществиха своето единство без разлика на вяра и народност, за да направят своята родина цветуща и да достигнат максимум благоденствие. Недопустимо е и не може да бъде търпимо щото събрацията на верующите, молитвеният дом, църковният амвон, свещеническата проповед, молитвата или духовната изповед да се използват за цели, които прямо или косвено подкопават народното единство и пречат за разцвета на народната република и благоденствието на народа. Недопустимо е нашата младеж да бъде цепена по верски признак. Една от най-важните функции на държавата е да осигури правото на образование на българските граждани. А образованието, според Конституцията, е светско, с демократически и прогресивен дух. Народната власт гарантира на разните вероизповедания правото да откриват училища за подготвяне на свещенослужители; но тя никога не ще допусне, щото каквито и да са религиозни организации да се месят в делото на народното образование. (Ръкоплескания)

Другари народни представители и представителки! Не е нужно да се разпростирам тук върху ролята на чуждата религиозна пропаганда.

В историята на завоеванието и подчинението на Азия и Африка пионерската роля играха мисионерите; те пробиваха пътя на капиталистическите завоеватели. След тях следваха търговците и най-накрая идваха генералите, които довършваха завоеванието.

В политическата система на Ватикана България е страна на религиозните мисии, тя влиза в сферата на действие на туй наречената конгрегация за източната църква, която обхваща Балканите, Близкия изток и Източна Африка. Тая Ватиканска конгрегация назначава католическите владци на Изтока и упражнява над тях една неограничена власт. Католическите владци в източните страни са задължени да посещават периодически Ватикана, да го информират най-широко върху положението на страните, гдето имат службата си. Те са длъжни да изпращат доклади с всестранна информация — не само религиозна, но и икономическа, социална и политическа. Те са длъжни да отговарят на един въпросник, който съдържа тъкмо сто и петдесет въпроса. Можете да си представите от какво само не се интересува Ватиканът! Нашият закон за изповеданията иска да предпази българските католически свещенослужители да не бъдат превърнати в агенти, които под религиозен покрив снабдяват една външна политическа централа със сведения, които по законите на всички държави се считат за държавна тайна. Епохата на незуитизма мина. Днес никоя демократическа държава не ще се съгласи да държи сметка за един църковен канон, — ако такъв съществува! — който би задължавал нейните граждани да стават чужди шпиони и изменници на своята родина. (Ръкоплескания)

Между България и Ватикана не са съществували и не съществуват дипломатически отношения, понеже между тях няма сключен конкордат.

В 1925 г. е пристигнал в България един апостолически «визитатор», т. е. гост с мандат да се интересува от религиозните проблеми на католиците в България, който «визитатор» в 1935 г. е бил превърнат в «апостолически делегат» официално със същата недипломатическа, чисто религиозна мисия. След 9 септември, а именно на 10 декември 1945 г., като «временно управляващ апостолическата делегация», е бил назначен доп (господин) Галони, който и остана на тоя си недипломатически, чисто религиозен пост до последно време.

С писмо от 24 декември 1948 г. заместеникът на държавния секретар на Ватикана кардинал Мондини уведоми Министерството на външните работи, че монсиенор Галони бил натоварен да управлява апостолическата делегация в България. Това беше един опит да се затвърди позицията на Ватикана в народнодемократическа България.

В отговор на това писмо Министерството на външните работи отправи на 17 февруари 1949 г. следното писмо до кардинал Мондини:

«Вам е известно, че изпращането в България на едностранна апостолическа делегация е имало винаги временен характер и тя е била търпима благодарение само на благоволенieto на българското правителство. Освен това известно Ви е, че апостолическата делегация никога не е имала дипломатически характер.

Туй като с приемането на новата Конституция на народната република България се осигуряват правата и свободите на всички вероизповедания и се установява техният статут, Правителството на Народната република България счита, че мисията на апостолическата делегация в България следва да се счита за окончателно приключена и че следователно изпращането на монсиенор Галони в качеството му завеждащ апостолическата делегация в България става излишно.»

С това се приключи един унизителен за България и българския народен епизод.

Ватиканът не крие своите цели. Той е непримирим враг на Съветския съюз, на народните демокрации и на комунизма и всецяло е в услуга на тъмните сили, които днес раздухват нова световна война.

Нищо по-естествено от това, че българското Правителство отказва да търпи повече временния делегат на Ватикана в България. Това е една мърка, която трябва да защити и българските верующи католици от опасността да бъдат оплетени в мрежите на една антидемократическа, антинародна и антисъветска политика.

С освобождението на България от отоманско иго нашата държава предостави пълна свобода не само на изповеданията, но и на религиозната пропаганда. Нещо повече. Управници на България, която «просветена» Европа третираше нещо като Абисиния и Камерун, допуснаха — противно на конституцията — на разни религиозни ордени и организации, които имаха централите си в странство, да откриват учебни заведения на религиозна основа, каквито нямаше право да открива българската православна църква, макар и да беше господстваща. Гарантът на пълно свободата на съвестта и на изповеданията, народната власт, както ви е известно, съобразявайки се с по-становленията на Конституцията, ликвидира с всички привилегии в областта на учебното дело, наследени от миналото. Унищожени са и последните остатъци от стария режим на капитулаците и народната власт не ще допусне тяхното възкресяване в каквато и да е форма. (Ръкоплескания)

Верският ефект от религиозната пропаганда у нас за 70 години не е голям: разните евангелически църкви не наброяват повече от 15.000 верующи. Но затуй безграничното лицемерие на някои европейски и американски ревнители на свободата на изповеданията блисна с пълна сила. Българските граждани, без разлика на вяра и народност, в това число и нашите съграждани евангелисти, са дълбоко потресени от факта, че неколцина пастири са забравили съвест и дълг и служейки едновременно на бога и мамона са се превърнали в търговци с вярата, в изменници на родината. На своите пастирски заседания те са делили помежду си тридесетте сребърника на Юда и са обмисляли как по-добре да служат на ония, които им плащат. (Възгласи: «Позор!» Ръкоплескания)

Известни кръгове в чужбина, които дирят само поводи да нападат и злепоставят нашата Народна република, вдигнаха вече вой до небеса. Разбира се, «потъпкана» е свободата на изповеданията! Малко търпение, господа! Делото на обвиняемите пастири ще се гледа при най-широка публичност. Ние знаем, че на известни кръгове в чужбина не се прави нашата народна демокрация. Но те никога не ще могат да заблудят света, че в Народната република България гражданите се преследват поради техните религиозни убеждения.

Отделането на църквата от държавата не означава, че тя е оставена без помощта на държавата, когато се нуждае от такава, и това е целесъобразно. Българската държава, ето втора година откак е влязла в сила новата Конституция, оказва материална помощ на православната църква. Тя ще я подпомага и в бъдеще, според нуждата и целесъобразността, стига само православната църква да бъде църква народна и демократическа, стига само нейните служители, изпълнявайки своите обязанности, свързани с техния духовен сан, същевременно да помагат на народа в неговото велико строително, обновително и културно дело.

Българската православна църква има известни демократически традиции, завоювани в съвместна с народа борба срещу византийското църковно иго. След Освобождението висшият църковен клир се сля с господстващите реакционни класи и насочи усилията си да превърне църквата в инструмент за политическо потисничество на народа. След 9 септември тоя път е закрит. Той е закрит и за останалите изповедания и църкви и за техните верослужители. Народната власт, отговорна за бъдещето на нашата родина, не може да не следи с внимание тяхната дейност. Тя не може да игнорира факта, че в една или друга степен, в една или друга форма те са свързани с чужбина, с влияние на организации и сили, които често преследват не толкова верски, колкото политически цели. Тия политически цели, замаскирани с фрази за доброжелателство, не винаги е лесно да бъдат разгадани, особено от обикновените верующи. Разчитайки на родолюбие на огромната маса от верующи, на патриотизма, на честността на верослужителите, които не може да бъде опетнена от престъпленията на неколцина недостойни пастири, нашата държава ще оказва помощ и поддръжка на всички изповедания в страната, които действуват в рамките на Конституцията и лоялно сътрудничат с народната власт. (Всички стават и бурно и продължително ръкоплескат).

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта има думата народният представител Никола Павлов.

Никола Павлов (з): Другари и другарки народни представители! Аз действително имам намерение да се изкажа по законопроекта за изповеданията. Но след така хубавата реч на министъра на външните работи др. Коларов намирам, че не бих могъл да допринеса нещо повече за осветление на разглежда-

ната проблема и затова съм длъжен да направя пред вас декларация, че парламентарната група, която ме е упълномощила да говоря, споделяйки мотивите към този законопроект и блестящата аргументация на министъра на външните работи, декларира, че ще гласува законопроекта на първо четене единодушно. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта няма записани други оратори. Затова ще пристъпим към гласуване. Моля ония другари народни представители, които премаг по принцип, на първо четене, законопроекта за изповеданията, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка пета от дневния ред.

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на чл. 51 от закона за техническата компетентност.

Моля докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик Цветана Киранова (к): Другари и другарки народни представители! Законодателната комисия по предложение на Комитета за наука, изкуство и култура, за което предложение е взето съгласието на вносителя на законопроекта — министъра на строежите и пътищата — реши, годината, упомената в законопроекта, да бъде 1949. Съображенията, по които комисията възприе това предложение, са следните:

На първо място привилегированите лица, които могат да имат техническа компетентност без стаж и държавен изпит, са се ползували и от една друга привилегия, като на всеки от тях са били признати два семестра и следователно техният курс на обучението е с една година по-малък от този на другите.

На второ място, през времето на постъпването на същите лица в Политехниката, курсовете бяха извънредно големи, поради което за тях не е могло да се осигури едно нормално обучение.

На трето място, през същото време е липсвала възможност за правилно водене на лабораторни и други упражнения поради липса на лаборатории, машини, препарати и пр.

На четвърто място, те не са прекарвали никаква производствена практика.

При това положение квалификацията на тия привилегировани лица е непълна и тя може да бъде попълнена само през време на стажа и проверена чрез държавния изпит. През време на стажа те ще работят в производството и ще бъдат възнаградени като кандидат-инженери, а също така могат да бъдат взети някои мерки за правилното им настаняване на работа. Като се има пред вид, че днешният мащаб и темпове на строителството са такива, че изискват високо квалифицирани кадри, явно е, че в тая област не могат да бъдат допускани грешки поради некавалифицирано ръководство, което, освен стопанските, може да има и редица тежки политически последици. Всичко това налага, в съгласие с мотивите на законопроекта, поставянето на един по-кратък срок за право на ползуване от тая привилегия. Също така от значение е да се отбележи, че тия срокове за всички други специалности са вече изтекли и затова чрез удължаването на тоя срок биха се създали нови искания за продължаване сроковете на другите специалности, нещо, което ще бъде въобще вредно за народното стопанство. (Чете)

«ЗАКОН

за изменение и допълнение на чл. 51 от закона за техническата компетентност.»

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля ония другари народни представители, които приемат заглавието на законопроекта за изменение и допълнение на чл. 51 от закона за техническата компетентност, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Цветана Киранова (к): (Чете)

«Параграф единствен. В края на чл. 51 от закона за техническата компетентност точката става запетая и след нея се добавят следните думи: «и които са завършили или ще завършат образованието си до края на 1949 г.»

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля ония другари народни представители, които са съгласни с докладвания параграф единствен на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това дневният ред на днешното заседание е изчерпан.

Следващото заседание ще се състои утре, 15 ч., при следния дневен ред:

1. Предложение за провъзгласяване за заместник на народния представител Йордан Чобанов, избран от Разградска избирателна колегия, Вара Янкова Кирова.

2. Първо четене на законопроекта за жилищното строителство и стопанисване на жилищния фонд.

3. Второ четене на законопроекта за изповеданията.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 17 ч. 15 м.)

Подпредседател: АТАНАС ДРАГИЕВ

Секретари: { ЕФРЕМ МИТЕВ
ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ